

הטיפול החשבונאי בהפרשות, התחייבויות ונכסים תלויים בהתאם לתקינה הבינ"ל

יולי 2007

AUDIT

מרצות:

• רו"ח לילך פנחסי כץ- מנהלת במחלקת ביקורת,

KPMG סומך חייקין

• עו"ד חגית בלייברג, שותפה,

משרד עו"ד גולדפרב, לוי, ערן, מאירי ושות'

PROFESSIONAL SERVICES DEPARTMENT

תקן בינלאומי IAS 37

הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים

AUDIT

רו"ח לילך פנחסי כץ- מנהלת במחלקת ביקורת,

KPMG סומך חייקין

◆ הטיפול החשבונאי בהפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים ייושם על ידי כל הישויות, פרט ל:

– אלה הנובעים מחוזים שיש לבצעם אשר במסגרתם אף אחד מהצדדים לא ביצע את מחויבותו או שהמחויבות בוצעה על ידי הצדדים במידה חלקית שווה.

*חוזה מכביד לא נכלל בחוזים כאמור

– אלה הנמצאים בתחולתם של תקני חשבונאות אחרים, לדוגמה:

- מסים נדחים (IAS 12, תקן 19)
- תמורה תלויה בצירוף עסקים (IFRS 3)
- הטבות לעובדים (IAS 19)
- חוזי ביצוע (IAS 11, תקן 4)
- חוזי ביטוח אשר בתחולת IFRS 4

◆ **התחייבות (Liability)** – מחויבות קיימת של ישות הנובעת מאירועי העבר, אשר סילוקה צפוי לגרום לשימוש במשאבים כלכליים.

◆ **הפרשה (Provision)** – התחייבות שעיתוי פירעונה או סכומה אינו ודאי

◆ **התחייבות תלויה (Contingent Liability)** –

– מחויבות אפשרית הנובעת מאירועי העבר, אשר קיומה יאומת רק אם יתרחשו או לא יתרחשו אירועים עתידיים שאינם ודאיים ושאינם בשליטה מלאה של הישות, או

– מחויבות קיימת הנובעת מאירועי העבר ואשר

- שימוש במשאבים כלכליים לסילוקה אינו צפוי, או
- לא ניתן לאמוד במידה מהימנה את סכום המחויבות

התחייבויות אחרות, כגון: **ספקים והוצאות לשלם**, מייצגות התחייבות לשלם עבור סחורות או שירותים שנתקבלו. חוסר הודאות הכרוכה בעיתוי התשלום או בסכום היא נמוכה בהרבה מאשר לגבי הפרשות.

◆ נכס תלוי (Contingent Asset) –

נכס אפשרי הנובע מאירועי העבר, אשר קיומו יאומת רק אם יתרחשו או לא יתרחשו אירועים עתידיים שאינם ודאיים ושאינם בשליטה מלאה של הישות

הפרשות – קריטריונים להכרה

שלושה תנאים מצטברים:

I. לישות יש **מחויבות קיימת** כתוצאה מאירוע שקרה בעבר

מחויבות – משפטית או משתמעת

II. צפוי שיידרש **שימוש במשאבים כלכליים**

צפוי (Probable) = *more likely than not*

III. ניתן לערוך **אומדן מהימן**

פרט למקרים נדירים (rare)

קריטריונים להכרה - המשך

לישות יש מחויבות קיימת כתוצאה מאירוע שקרה בעבר

משתמעת

דפוס התנהגות מבוסס על סמך
נוהג

מדיניות מוצהרת

יצירת ציפייה מוצדקת (valid
expectation) (באמצעות מסירת
הודעה, תקשורת)

משפטית

חוזה

חוק / תקנות

קריטריון ההכרה – נכס, התחייבות או התחייבות תלויה?

הכרה	ודאי למעשה	נכס
מתן גילוי אי מתן גילוי	צפוי אפשרי	נכס תלוי
הכרה הכרה	ודאי למעשה צפוי	התחייבות
מתן גילוי מתן גילוי אי מתן גילוי	צפוי, אך אין אומדן מהימן אפשרי קלוש	התחייבות תלויה

קריטריון ההכרה – הפעלת שיקול דעת

קווים מנחים (לא מחייב)

90%	≤	ודאי למעשה
*50%	≤	צפוי (more likely than not)
50%	≥	אפשרי
10%	≥	קלוש

*נקבע בתקן

קריטריון ההכרה – נושאים ספציפיים

- ◆ הפרשות ייבחנו מחדש בכל תאריך מאזן ויותאמו כדי לשקף את האומדן הנוכחי הטוב ביותר.
- ◆ סילוק ההפרשה באמצעות ניצול או באמצעות שינוי אומדן.
- ◆ קיזוז הוצאות כנגד הפרשה שהוכרה במקורה עבור מטרה אחרת, יש בה כדי להסוות את ההשפעה של שני אירועים שונים.

שימוש בערך נוכחי, כאשר השפעת ההיוון מהותית

האומדן הטוב ביותר

- ממוצע משוקלל (כגון: הפרשה לאחריות, ריבוי תביעות)

- התוצאה הסבירה ביותר (כגון: תביעה משפטית)

עם התאמות (הסכום המינימאלי שיש להפריש הוא שזה שסבירותו היא לפחות ב-50% מהמקרים)

1000 10%

800 20%

600 30%

400 40%

מדידה - המשך

דוגמה:

- כנגד ישות יש תביעה אחת, עם סבירות של 60% לכישלון (של הישות) ותשלום צפוי של 1 מליון ו-40% להצלחה:
**מדובר בתביעה אחת ולכן החברה תשלם או אפס או מליון.
במצב כזה, ההפרשה תוכר לפי התוצאה הסבירה ביותר = 1 מליון.**

- כנגד ישות יש 100 תביעות, כ"א עם סבירות של 60% לכישלון ותשלום צפוי של 1 מליון בגין כל תביעה ו-40% להצלחה:
ההפרשה תוכר לפי ממוצע משוקלל בסך של 60 מליון =
60%X1X100

מדידה - המשך

◆ דוגמה:

– ישות נדרשת להחליף רכיב מהותי של נכס הנושא אחריות. הוצאות החלפה של כל פריט הן 1 מיליון. על סמך ניסיון העבר של החברה, יש סיכוי של 29.5% לכישלון אחד, 50.5% לשני כישלונות ו-20% לשלושה כישלונות: התוצאה הסבירה ביותר היא שני כישלונות, בעלות של 2 מיליון. הסכום שצפוי שהישות תשלם (expected value) הוא 1.91 מיליון:

$$[(3 \text{ מיליון} \times 20\%) + (2 \text{ מיליון} \times 50.5\%) + (1 \text{ מיליון} \times 29.5\%)].$$

במקרה דנן, הסכום שצפוי שהישות תשלם תומך ברישום הפרשה לפי התוצאה הסבירה ביותר.

מדידה - המשך

ישות נדרשת להחליף רכיב מהותי של נכס הנושא אחריות. הוצאות החלפה של כל פריט הן 1 מיליון. על סמך ניסיון העבר של החברה, יש סיכוי של 40% לכישלון אחד, 30% לשני כישלונות ו-30% לשלושה כישלונות:

התוצאה הסבירה ביותר היא כישלון אחד, בעלות של 1 מיליון. הסכום שצפוי שהישות תשלם (expected value) הוא 1.9 מיליון:

$$[(3 \text{ מיליון} \times 30\%) + (2 \text{ מיליון} \times 30\%) + (1 \text{ מיליון} \times 40\%)].$$

במקרה דנן, התוצאה הסבירה ביותר של 1 מיליון היא בעלת הסתברות של 40 אחוזים בלבד. ישנה הסתברות של 60 אחוזים שההוצאה תהיה גבוהה יותר. התוצאה הקרובה ביותר לסכום שצפוי שהישות תשלם היא 2 מיליון, קרי שני כישלונות. מכיוון שתוצאה זו היא הקרובה ביותר לסכום שצפוי שהישות תשלם, יש להכיר בהפרשה של 2 מיליון.

מדידה - המשך

◆ שיפוי צפוי יוכר כנכס נפרד, אם הוא ודאי למעשה (*virtually certain*)

- לכל היותר בגובה ההפרשה

- שיפוי ניתן לקיזוז ברווח והפסד אך לא במאזן

◆ אין להביא בחשבון רווחים ממימוש צפוי של נכסים

דוגמה: מימוש נכסים עקב שינוי מבני

חברה התחייבה להעביר ל- outsourcing את פעילות ההפצה שלה. הדבר יצריך סגירה של אחד מהמחסנים וביטול הסכמי חכירה של ציוד המשמש במחסן. הישות מתכוונת למכור את המחסן ברווח שיעלה על הקנסות מביטולי החכירות.

הרווח הצפוי **לא** יכול להקטין את הפרשות בגין עלויות ביטולי החכירות.

בהפרשה בגין שינוי מבני רווחים ממימוש נכסים קשורים יוכרו מאוחר יותר למועד בו הוכרו העלויות.

הגדרה: חוזה שגלום בו הפסד

העלויות הבלתי נמנעות עולות על התועלת הכלכלית הצפויה

◆ מחויבות מכבידה תחת החוזה תוכר כהפרשה

◆ מדידת "העלויות הבלתי נמנעות" כנמוך מבין:

- עלות מילוי החוזה

- פיצויים וקנסות הנובעים מאי עמידה בחוזה

◆ הכרה בירידת ערך של נכסים המיועדים לחוזה המכביד טרם

יצירת הפרשה

חוזה מכביד – דוגמה

דוגמה:

חברת תעופה חתמה על הסכם להפעיל טיסות שכר למשך 20 יום, תמורת 15,000 ליום. עלויות תפעול המטוס הן 20,000 ליום.

החוזה הינו חוזה מכביד.

החברה תכיר בהפרשה בגין ההפסד הצפוי בסך 100,000 (הפסד של 5,000 לכל אחד מ- 20 ימי ההסכם).

המשך הדוגמה:

החברה יכולה לבטל את ההסכם ולשאת בקנס של 40,000.

החברה תכיר בהפרשה בסך 40,000 (ולא 100,000), בין אם היא מתכוונת לבטל את ההסכם או לא.

◆ תכנית המתוכננת ונשלטת על ידי ההנהלה ואשר משנה באופן מהותי את היקף הפעילות העסקית או את האופן שבו היא מתנהלת, לדוגמה:

- מכירה או חיסול של קו עסקי
- סגירת אתרים עסקיים במדינה או איזור או העברתם למדינה או איזור אחרים
- שינויים במבנה ההנהלה, לדוגמה: ביטול שכבה ניהולית
- ארגון מחדש יסודי שיש לו השפעה על המהות והמוקד של פעולות הישות

יישום – עלויות שינוי מבני

◆ לצורך הכרה בהפרשה לשינוי מבני נדרשת **תוכנית רשמית מפורטת** או קיומו של **הסכם מכירה מחייב**

◆ ההנהלה נדרשת להוכיח **מחויבות** לתוכנית באמצעות:

– תחילת ביצוע התוכנית, או

– מסירת הודעה בדבר מרכיביה העיקריים לגורמים המושפעים (ציפייה מוצדקת) (החלטת דירקטוריון אינה מספיקה)

◆ עלויות שנגרמו **ישירות** כתוצאה מהשינוי המבני (אין יכולת להימנע מהן), וכן **אינן קשורות בפעילות הנמשכת** של הישות

עלויות הקשורות בפיצויים לעובדים יופרשו וימדדו לפי IAS 19

◆ **אין** להכיר בהפרשה אם התקיימו התנאים רק לאחר תאריך המאזן

יישום – עלויות שינוי מבני - תוכנית רשמית מפורטת

- ◆ העסק, או חלק מהעסק, אשר מושפע
- ◆ האזורים העיקריים המושפעים
- ◆ המיקום, התפקוד והמספר המשוער של עובדים שיפוצו בגין פיטורין
- ◆ העלות הכרוכה בשינוי המבני, שאינה קשורה לפעילות הנמשכת
- ◆ המועד בו תיושם התוכנית

דרישות גילוי

- ◆ לפי קטגוריה (תביעות משפטיות, איכות הסביבה, שינוי מבני, אחריות)
- ◆ תיאור תמציתי, עיתוי צפוי ואי ודאויות הכרוכות בהפרשות שהוכרו
- ◆ תיאור מפורט של התפתחות הפרשות
- ◆ שיפויים צפויים ושיפויים שהוכרו בגין הפרשות
- ◆ תיאור תמציתי והשפעה כמותית של התחייבויות תלויות ונכסים תלויים
- ◆ תנועה ביתרת ההפרשות
- ◆ הצגת ההפרשות בשורה נפרדת במאזן

דרישות גילוי – התפתחות לפי קטגוריה

יתרות פתיחה

+ הפרשות נוספות שהוכרו

- סכומים שנוצלו

- סכומים שלא נוצלו ונזקפו כהכנסה

+ גידול בסכום המהוון כתוצאה מחלוקף הזמן ו/או שינוי בשיעור הריבית

= יתרות סגירה

דרישות גילוי - המשך

לפי תקנות ניירות ערך :

גילוי לסכום החשיפה שבגינה לא בוצעה הפרשה אם החשיפה אינה קלושה.

גילוי במקרה החשיפה נותרת קלושה, אך עשויה להעמיד בספק את המשך פעולת התאגיד במתכונתה הקיימת.

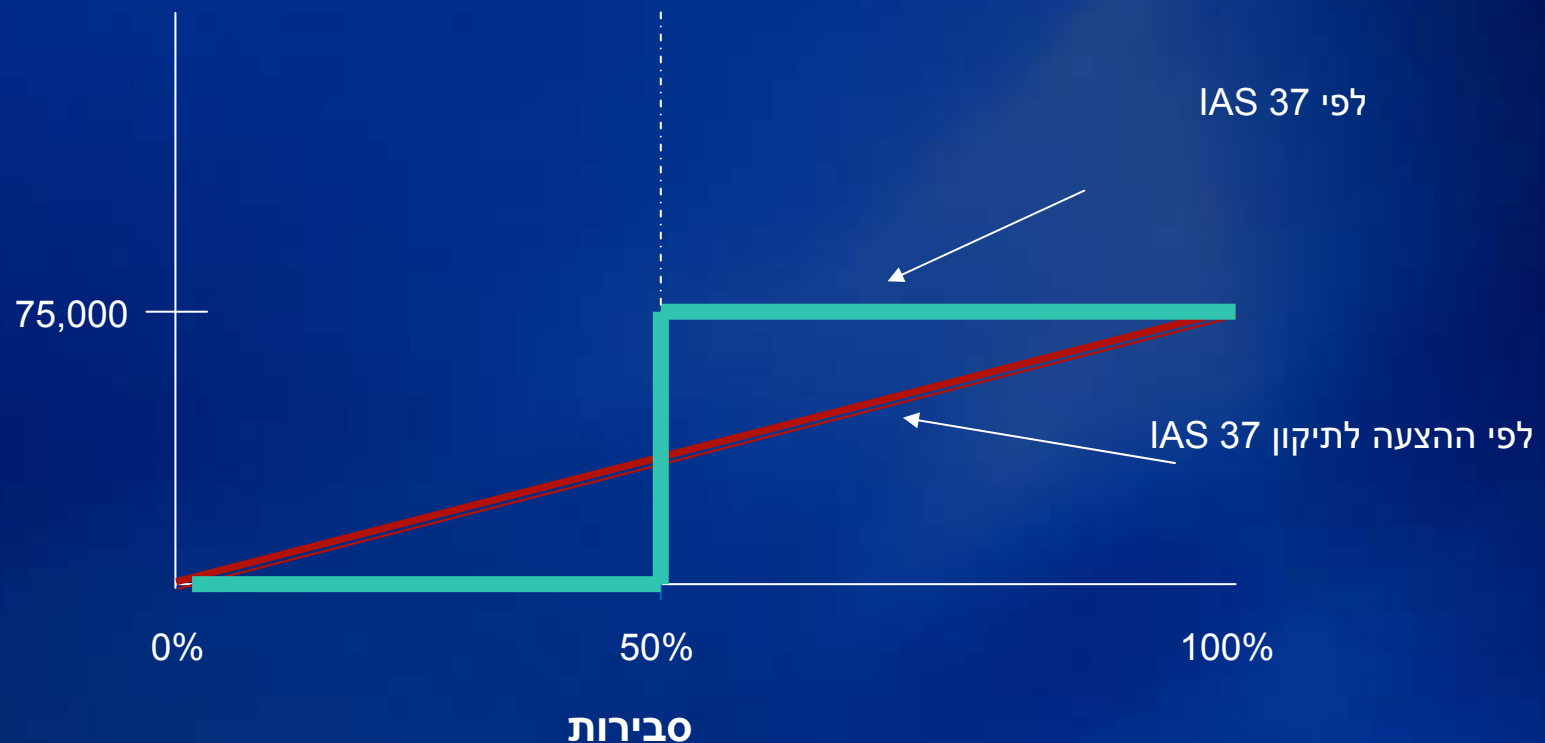
דרישות גילוי – חריג

◆ דרישות הגילוי אינן חלות במקרים נדירים כאשר הגילוי עשוי להשפיע משמעותית על גיבוש דעה לגבי מצב הישות במחלוקת עם צד אחר

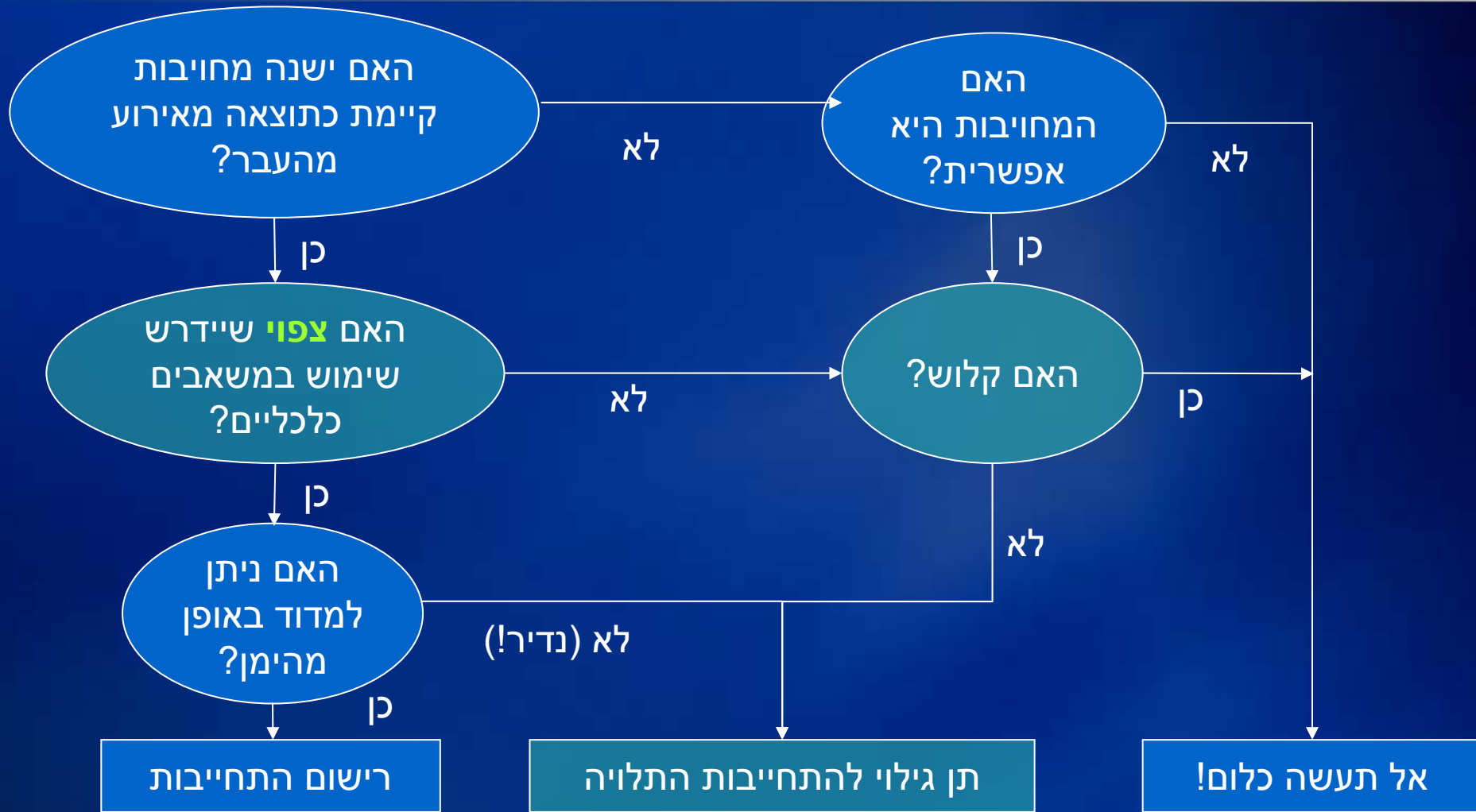
◆ יש לתת גילוי לאופי הכללי של המחלוקת, לעובדה שהמידע לגביה לא ניתן והסיבה לכך

התפתחויות עתידיות – הצעה לתיקון IAS 37

◆ אי ודאות לגבי הסכום שיידרש לסילוק התחייבות, תשתקף באופן מידתי ההתחייבות ולא בהכרה בה.

עץ החלטות – הכרה בהתחייבות (IAS 37)

תודה על ההקשבה!

רו"ח לילך פנחסי כץ, מנהלת במחלקת ביקורת

KPMG סומך חייקין
972.3.684.8000
www.kpmg.co.il

© 2006 סומך חייקין, שותפה רשומה עפ"י פקודת השותפויות, הינה החברה הישראלית ב-KPMG International. קואופרטיב רשום בשוויץ. כל הזכויות שמורות.

המידע המוצג כאן הינו בעל אופי כללי ואינו מיועד לענות על הדרישות הספציפיות של יחיד או ישות. אף על פי שאנו משתדלים לספק מידע מדויק וזמין, אין באפשרותנו להבטיח את עדכניות המידע לאחר היום בו הוא מתקבל וכן כי המידע ימשיך להיות מדויק גם בעתיד. אין לפעול על פי המידע הנ"ל ללא יעוץ מקצועי ולאחר בדיקה מקיפה של המקרה הספציפי.

גולדפרב, לוי, ערן, מאירי ושות' – עורכי דין

תביעות תלויות בעידן ה-IFRS

חגית בלייברג, עו"ד

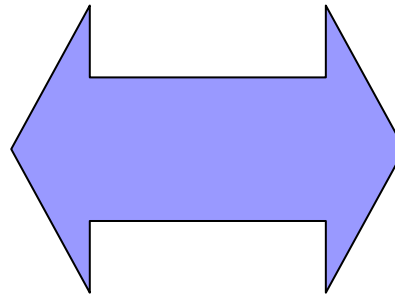

11 ביולי 2007

גולדפרב, לוי, ערן, מאירי ושות' - עורכי דין

הקונפליקט הבסיסי

תפקיד עורך
הדין והחובות
המוטלות עליו

התקינה
החשבונאית
הבינלאומית
ואחריות נושאי
משרה

הקונפליקט הבסיסי

■ הצד האחד - התקינה החשבונאית הבינלאומית
ואחריות נושאי המשרה

□ אי-תחולת כללי התקינה החשבונאית במישרין על
עורכי הדין

□ דיני החברות מטילים את האחריות לעריכת דוחות
כספיים ולחתימתם על דירקטורים ונושאי המשרה
נוספים

הקונפליקט הבסיסי

■ הצד השני - תפקיד עורך הדין והחובות המוטלות עליו

□ עורך הדין - נותן שירותים

□ התנגשות פוטנציאלית בין ההערכות על-פי כללי

ה-IFRS לבין חשיפתו של עורך הדין לתביעות בנוגע לאחריות מקצועית

□ פריצת חסיון עו"ד-לקוח

הידור דרישות כללי ה-IFRS בכפיפה אחת עם המציאות המשפטית?

■ לצורך מה ייפנו לעורכי הדין?

□ הבחנה בין הפרשה לבין התחייבות תלויה:

■ הבחנה בין מחוייבות קיימת לבין מחוייבות אפשרית

■ הערכת רמת הסבירות ליציאת משאבים כלכליים לסילוק
התביעה

■ קביעה כי ניתן לאמוד בצורה מהימנה את סכום המחויבות

□ מדידת הסכום שיופרש

□ עמידה בדרישות הגילוי וההצגה

הידור דרישות כללי ה-IFRS בכפיפה אחת עם המציאות המשפטית?

■ נקודות החיכוך הבולטות בהערכות אשר תתבקשנה מעורכי
הדין בנוגע להבחנה בין הפרשה לבין התחייבות תלויה

1. התמשכות ההליכים
2. בניגוד לכלל: רק במקרים נדירים ניתן יהיה לאמוד את סכום
המחוייבות
3. בוררויות
4. גישורים
5. תביעות ייצוגיות
6. תביעות נגזרות; בקשות לפטור מאגרה
7. הגדרה של מחוייבות משפטית הכוללת גם הצעות
חוק שוודאי למעשה שתעבורנה

הידור דרישות כללי ה-IFRS בכפיפה אחת עם המציאות המשפטית?

■ נקודות החיכוך הבולטות בהערכות אשר תתבקשנה מעורכי הדין בנוגע לאופן אמידת הסכום שיופרש

8. הקריטריונים לאמידת הסכום עלולים להביא כל אחד לתוצאה שונה לחלוטין

9. לעורכי הדין אין שליטה ואין מידע בנוגע לסכום שהישות היתה מוכנה לשלם לסילוק התביעה

10. השפעת משך ההליך

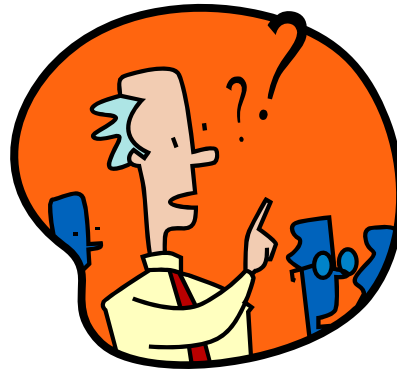
11. שימוש לרעה בסכומים המופרשים – הודאת חוץ של בעל דין

12. האפשרות למתן גילוי שלא לגבי כל תביעה
בנפרד אלא לפי קבוצות – לא תמיד גזר...

אחריות נושאי משרה

האם הסתמכות על ייעוץ מקצועי של עורכי הדין ושל רואי החשבון לצורך מתן הדיווח הנדרש יכולה לשמש לי הגנה?

סיכום

צורך מהותי ב: ■

מציאת פתרונות ראויים □

מתן הבהרות □

הכל - על-מנת שלא ייגרמו נזקים למי מהגורמים
המעורבים ■

שאלות?

11 ביולי 2007

גולדפרב, לוי, ערן, מאירי ושות' - עורכי דין

תודה רבה

11 ביולי 2007

גולדפרב, לוי, ערן, מאירי ושות' - עורכי דין